

Dariusz Konopko, Jan Krzysztof Kowalczyk

NOWE DANE O WYSTĘPOWANIU CHRZĄSZCZY (COLEOPTERA) Z WYBRANYCH RODZIN NA TERENIE MIASTA GDYNI

New data on the occurrence of beetles (Coleoptera) from selected families in the city of Gdynia

Chrząszcze terenów nadmorskich i obszarów przylegających do Zatoki Gdańskiej są stonkowo dobrze poznane (Węgrzecki 1932, Bartoszyński 1937, Burzyński 1973, Rizun i Riedl 2001, Zieliński et al. 2002, Aleksandrowicz 2004, Konopko et al. 2017, Konopko i Kowalczyk 2019, 2020, 2021, 2022). Prezentowana notatka dotyczy nowych stanowisk chrząszczy wcześniej nienotowanych z obszaru miasta i ma na celu uzupełnienie wiedzy na temat rozmieszczenia Coleoptera w Gdyni.

Wykaz gatunków

Poniżej zaprezentowano szczegółowe informacje na temat stwierdzonych gatunków. Podział systematyczny i nazewnictwo przyjęto za „Catalogue of Palaearctic Coleoptera” (Löbl i Smetana 2007, 2010, 2011). Uwagi dotyczące poszczególnych gatunków podano na podstawie informacji z „Katalogu Fauny Polski” (Burakowski et al. 1986, 1990, 1992, 1993, 1995). Okazy dowodowe z rodzaju *Ernobius* i *Xyletinus* (Ptinidae) znajdują się w kolekcji Wydziału Leśnego SGGW w Warszawie, a pozostałe okazy przechowywane są w zbiorach entomologicznych autorów notatki.

Harpalus subcylindricus Dejean, 1829 (Carabidae)

– CF44, Gdynia, Wzgórze Św. Maksymiliana, 15 VI 2019, 1 ex., (leg. J. K Kowalczyk, det. O. Aleksandrowicz). Złowiony na piasku na nieczynnym parkingu porośniętym roślinnością ruderalną przy ul. Władysława IV 68.

Niedawno wykazany jako nowy dla Polski. Jak do tej pory znany z okolic Jeziora Maltańskiego. To jedno z nielicznych znanych stanowisk tego gatunku (Stachowiak i Przewoźny 2007, Przewoźny 2013). Najprawdopodobniej w Polsce szerzej rozmieszczony, lecz był nieodróżniany od podobnego *Harpalus anxius* (Duftschmid, 1812).

Dermestes undulatus Brahm, 1790 (Dermestidae)

– CF44, Gdynia, Osiedle Moniuszki, 10 V 2022, 1 ex., (leg. J. K Kowalczyk). Zebrany z elewacji budynku przy ulicy Matejki 13.

Występuje prawie wszędzie na terenach nizinnych i w niższych położeniach górskich. Zarówno larwy, jak i postacie dojrzałe żerują na trupach rozmaitych zwierząt, głównie kręgowców (Burakowski et al. 1986).

Ernobius abietis (Fabricius, 1792) (Ptinidae)

– CF44, Gdynia, Kamienna Góra, 20 VI 2022, 1 ex., (leg. J. K Kowalczyk, det. Tomasz Gazurek). Złowiony na roślinności zielnej na skraju zadrzewień klifowych Kamiennej Góry.

Występuje w całym kraju w obrębie zasięgu świerka. Zasiedla zarówno tereny nizinne, jak i górzyste. Larwa żyje w starych, opadłych na ziemię szyszkach świerka, rzadziej sosny (Burakowski et al. 1986).

Xyletinus pseudoblougulus (Gottwald, 1977) (Ptinidae)

– CF44, Gdynia, Osiedle Moniuszki, 18 VI 2022, 1 ex., (leg. J. K Kowalczyk, det. Jerzy Borowski). Zebrany z drewna składowanego na poboczu nieutwardzonej drogi gruntowej będącej przedłużeniem ulicy Wyspiańskiego.

Bardzo rzadko spotykany gatunek, wykazany jak do tej pory tylko z okolic Radomia. Biologia nieznaną. Najprawdopodobniej rozwija się na topolach *Populus* sp. (Borowski i Miłkowski 2017).

Oryzaephilus surinamensis (Linnaeus, 1758) (Silvanidae)

– CF44, Gdynia, Osiedle Moniuszki, 25 IX 2021, 1 ex., (leg. J. K Kowalczyk). Zebrany z elewacji budynku przy ulicy Matejki 13.

Gatunek kosmopolityczny. Występuje głównie w magazynach, spichrzach, silosach, zabudowaniach mieszkalnych i gospodarczych – przeważnie wśród produktów zbożowych, suchych owoców oraz orzechów. Niekiedy spotykany na wolnej przestrzeni w przyzmaczach kompostowych, butwiejącym sianie koło stogów, pod odstającą korą drzew, w przegrzybiałych gałęziach oraz wśród mchów i porostów przy podstawie drzew (Burakowski et al. 1986).

Chrysomela saliceti saliceti (Weise, 1884) (Chrysomelidae)

– CF44, Gdynia, Wzgórze Św. Maksymiliana, 22 VIII 2021, 1 ex., (leg. J. K Kowalczyk). Złowiona na roślinności zielnej pod wierzbami na nieczynnym parkingu przy ulicy Władysława IV 68.

Żeruje na liściach różnych gatunków wierzb, rzadziej topól. Poławiany od wczesnej wiosny do jesieni (Burakowski et al. 1990).

Oedemera femorata (Scopoli, 1763) (Oedemeridae)

– CF44, Gdynia, 18 VI 2022, 1 ex., (leg. J. K Kowalczyk). Złowiona siatką entomologiczną na roślinności zielnej rosnącej przy ulicy Śląskiej.

Zasiedla tereny nizinne i niższe położenia górskie, docierając do górnej granicy regła dolnego. Postacie dojrzałe występują na pobrzeżach lasu, zrębach i łąkach śródleśnych, na trawach, kwiatach bylin i roślin zielnych (Burakowski et al. 1987).

Tatianaerhynchites aequatus (Linnaeus, 1767) (Attelabidae)

– CF44, Gdynia, Osiedle Moniuszki, 01 III 2020, 1 ex., (leg. J. K Kowalczyk). Zebrany z elewacji budynku przy ulicy Matejki 13.

Występuje na różnych gatunkach z rodziny różowatych (Rosaceae). Larwy odbywają rozwój w owocach; przepoczwarczenie następuje wiosną w glebie na głębokości 5-10 cm (Burakowski et al. 1992).

Rhopalapion longirostre (Olivier, 1807) (Apionidae)

– CF44, Gdynia, Osiedle Moniuszki, 18 VI 2022, 2 ex., (leg. J. K Kowalczyk). Złowione na malwie ogrodowej rosnącej na posesji przy ul. Chopina 2.

Rozwija się w nasionach malwy ogrodowej – *Althaea rosea* L. i jest szeroko rozmieszczony w południowej Europie, Azji Mniejszej i Środkowej. Od kilkudziesięciu lat notuje się jego ekspansję w środkowej Europie. W Polsce po raz pierwszy stwierdzony w Warszawie na osiedlu Ursynów (Kozłowski i Knutelski 2003). Zarówno charakter występowania tego gatunku w krajach środkowoeuropejskich (głównie ogródki przydomowe w większych miastach o cieplejszym klimacie), jak i jego biologia (rozwój w nasionach rośliny ozdobnej) wskazują, że jego ekspansja może być wydatnie „wspomagana” przez człowieka wraz z dystrybucją nasion malw ogrodowych (Szypuła i Wanat 2007, Mazur 2010).

Otiorynchus rotundus Marseul, 1872 (Curculionidae)

– CF44, Gdynia, 14 VI 2019, 1 ex., (leg. J. K Kowalczyk). Zebrany z chodnika przy ulicy Bydgoskiej.

W Polsce ryjkowiec ten występuje w osiedlach miejskich, w parkach i ogrodach, gdzie łowiono go głównie na roślinach żywicielskich, jak ligustr pospolity – *Ligustrum vulgare* L., bez pospolity (lilak) – *Syringa vulgaris* L. i śnieguliczka biała – *Symphoricarpos albus* (L.) (Burakowski et al. 1993).

Sibinia pellucens (Scopoli, 1772) (Curculionidae)

– CF44, Gdynia, 13 VI 2022, 1 ex., (leg. J. K Kowalczyk). Złowiona na roślinności ruderalnej przy ulicy Śląskiej.

Występuje na polach, łąkach, pobrzeżach lasu i w zaroślach. Roślinami żywicielskimi są bniec biały – *Melandrium album* (Mill.) Garcke, bniec czerwony – *M. rubrum* (Weig.) Garcke i lepnica rozdęta – *Silene inflata* (Salisb.) (Burakowski et al. 1995).

LITERATURA

- ALEKSANDROWICZ O. 2004. Nowe dane o występowaniu biegaczowatych (Coleoptera, Carabidae) Parku Krajobrazowego Mierzeja Wiślana. Parki nar. Rez. Przyr. 23: 495-503.
- BARTOSZYŃSKI A. 1937. Studia koleopterologiczne na wybrzeżu polskim Bałtyku. Dalszy ciąg badań nad chrząszczami Helu. Fragm. Faun. Mus. Zool. Pol. 3, 10: 69-80.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1986. Chrząszcze – Coleoptera. Dermestoidea, Bostrichoidea, Cleroidea i Lymexyloidea. Katalog Fauny Polski 23, 11: 1-243.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1986. Chrząszcze – Coleoptera. Cucujoidea, część 1. Katalog Fauny Polski 23, 12: 1-266.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1990. Chrząszcze – Coleoptera. Stonkowate – Chrysomelidae, część 1. Katalog Fauny Polski 23, 16: 1-279.

- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1992. Chrzążcze – Coleoptera. Ryjkowcowate prócz ryjkowców – Curculionioidea prócz Curculionidae. Katalog Fauny Polski 23, 18: 1-324.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1993. Chrzążcze – Coleoptera. Ryjkowce – Curculionidae, część 1. Katalog Fauny Polski 23, 19: 1-304.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1995. Chrzążcze – Coleoptera. Ryjkowce – Curculionidae, część 2. Katalog Fauny Polski 23, 20: 1-310.
- BURZYŃSKI J. 1973. Entomofauna glebowa na wydmach śródlądowych i nadmorskich. Polskie Pismo Entomol. 43: 139-154.
- BOROWSKI J., MIŁKOWSKI M. 2017. Materiały do znajomości kołatków i pustoszy (Coleoptera: Ptiniidae) okolic Radomia. Wiad. Entomol. 36, 2: 85-101.
- KONOPKO D., KOWALCZYK J.K., KOMOSIŃSKI K., SIENKIEWICZ P., ALEKSANDROWICZ O., PRZEWOŹNY M., KONWERSKI SZ., LASECKI P., BUHCHOLZ L. 2017. Materiały do znajomości chrząszczy (Insecta: Coleoptera) Kępy Redłowskiej w Gdyni. Przegl. Przyr. 28, 3: 45-72.
- KONOPKO D., KOWALCZYK J.K. 2019. Materiały do znajomości chrząszczy siedlisk ruderalnych Gdyni. Not. Entomol. 4, 2: 11-22.
- KONOPKO D., KOWALCZYK J.K. 2020. Przyczynek do poznania chrząszczy terenów zielonych Osiedla Moniuszki w Gdyni. Not. Entomol. 5, 1: 18-29.
- KONOPKO D., KOWALCZYK J.K. 2021. Materiały do znajomości chrząszczy martwych zbieranych z chodników i poboczy ulic miasta Gdyni. Not. Entomol. 6, 1: 1-10.
- KONOPKO D., KOWALCZYK J.K. 2021. Przyczynek do poznania chrząszczy (Insecta: Coleoptera) skraju lasu graniczącego z terenami zurbanizowanymi miasta. Przegl. Przyr. 32, 3: 3-18.
- KONOPKO D., KOWALCZYK J.K. 2022. Chrzążcze (Insecta: Coleoptera) zadrzewień śródmiejskich Kamiennej Góry w Gdyni. Przegl. Przyr. 23, 3: 30-43.
- KOZŁOWSKI M.W., KNUTELSKI S. 2003. First evidence of an occurrence of *Rhopalapion longirostre* Olivier, 1807 (Coleoptera: Curculionidae: Apionidae) in Poland. Weevil News. 13: 4 pp. [Online] <http://www.curci.de/weevilnews/no/13/>.
- LÖBL I., SMETANA A. (Eds.). 2007. Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Vol. 4: Elateroidea, Derodontoida, Bostrichoidea, Lymexyloidea, Cleroidea and Cucujoidea. Apollo Books, Stenstrup.
- LÖBL I., SMETANA A. (Eds.). 2010. Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Vol. 6: Chrysomeloidea. Apollo Books, Stenstrup.
- LÖBL I., SMETANA A. (Eds.). 2011. Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Vol. 7: Curculionioidea I. Apollo Books, Stenstrup.
- MAZUR A.M. 2010. New localities of *Rhopalapion longirostre* (Olivier, 1807) (Coleoptera: Apionidae) in southern Poland. Acta ent. siles. 18: 87.
- PAWŁOWSKI J. 1966. Chrzążcze (Coleoptera) zebrane na plaży w okolicach Pobierowa na Pomorzu Zachodnim. Acta Zool. Cracov. 28, 11: 387-396.
- PRZEWOŹNY M. 2013. Chrzążcze (Coleoptera) okolic Jeziora Maltańskiego w Poznaniu – suplement. Wiad. Entomol. 32, 1: 34-41.
- RIZUN W. B., RIEDL T. 2001. Nowe gatunki biegaczowatych (Coleoptera: Carabidae) dla fauny Pobrzeża Bałtyku i Pojezierza Pomorskiego. Wiad. Entomol. 19, 3-4: 194.
- STACHOWIAK M., PRZEWOŹNY M. 2007. (Mscr.). *Harpalus* (s.str.) *subcylindricus* Dej. (Coleoptera, Carabidae) – nowy gatunek w faunie Polski. In: Materiały zjazdowe X Sympozjum Polskich Karabidologów, Święta Katarzyna, 14–16 VI 2007 r. [wydruk powielony dla uczestników Sympozjum].
- SZYPUŁA J., WANAT M. 2007. Nowe stwierdzenia *Rhopalapion longirostre* (Olivier, 1807) (Coleoptera: Apionidae) w Polsce. Wiad. Entomol. 26, 2: 128.
- WĘGRZECKI M. 1932. Studia koleopterologiczne na wybrzeżu Polskim. I, Dotychczasowe wyniki badań nad chrząszczami Helu. Fragm. Faun. Mus. Zool. Pol. 1: 465-505.
- ZIELIŃSKI S., ZIELIŃSKI M., ZIELIŃSKI L. 2005. Stwierdzenie *Metoecus paradoxus* (Linnaeus, 1760) (Coleoptera: Rhipiphoridae) w Gdańsku. Przegl. Przyr. 16, 3-4: 170-171.

Summary

The note presents data on new sites of 11 species of beetles caught in the city of Gdynia, which have not been included in studies on the city's entomofauna so far. Among them, *Harpalus subcylindricus* (Carabidae) and *Xyletinus pseudoblongulus* (Ptinidae) deserve special attention, recently shown as new for Poland, and *Rhopalapion longirostre* (Apionidae) and *Sibinia pellucens* (Curculionidae) as new for the Baltic Coast.

Adresy autorów/Authors' addresses:

Dariusz Konopko
ul. Dedala 8/2/9, 81-197 Gdynia
e-mail: darkon27@wp.pl

Jan K. Kowalczyk
ul. Matejki 13/45, 81-407 Gdynia